

КРОСКУЛТУРНО СРАВНЕНИЕ НА ОЦЕНКИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ТРУДА И УДОВЛЕТВОРЕНОСТТА ОТ НЕЯ МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ, МАКЕДОНИЯ И СЪРБИЯ

Веселина Русинова*, Елисавета Сардцовска, Зорица Маркович,
Лидия Василева, Соня Жильова

Настоящото кроскултурно изследване, проведено в България, Македония и Сърбия, има за цел да се съпоставят оценките за степента на развитие на организацията на труда по определени критерии и удовлетвореността от състоянието ѝ. В нея са използвани два въпросника: Въпросник за анализ на работата и на организацията ѝ и Въпросник за удовлетвореността от труда. Представени и анализирани са резултатите между цялостните извадки от трите страни, както и между групи от частни и държавни фирми и организации.

Установени са съществени различия между трите страни по параметрите на съдържанието на работата, нейната организация и удовлетвореността от тях. Предполага се, че начините на организацията на работата зависят в голяма степен от социално-икономическите условия, културата и традициите в трите страни на Балканите – България, Македония, Сърбия.

Проблемът за подобряване на организацията на работата е изключително актуален. От една страна, той е свързан с усилията за повишаване на ефективността от труда, което обуславя в голяма степен доходите и благосъстоянието на населението, а от друга — с повишаване на удовлетвореността от работата, което е цел на всяко хуманистично общество.

За да се работи за подобряване на организацията на трудовата дейност, тя трябва да се познава в цялост и по отделни основни критерии. Общоприето е, че по отношение на човешкия фактор важни критерии

* Ст.н.с. д-р Веселина Русинова — Институт по психология при БАН.
Адрес за контакти: vrussin@ipsyh.bas.bg

за оценка на организацията са: начините на планиране, информиране и контрол на дейността; възможностите за израстване и повишаване на квалификацията на персонала; начините на стимулиране и заплащане; определянето режимите на работа; изграждането на хигиенни и безопасни условия на труд; взаимоотношенията на работното място. Възможностите за организация зависят от знанията и уменията на ръководството, т.е. от стила на ръководителите, от техните виждания и приоритети. В същото време, те много силно влияят върху отношенията на работещите към труда, към фирмата или организацията. Отношенията могат да изразяват удовлетвореност или неудовлетвореност, включеност или не в работата, лоялност или не към работодателя. Те от своя страна оказват влияние върху мотивацията за работа на всеки човек, а оттам и върху ефективността от неговия труд.

Не подлежи на дискусия важността на проблема за организацията на труда за всяко общество, поради което в напредналите икономически страни му се обръща особено внимание. Във връзка с изисквания на Европейската общност, този проблем излиза на преден план и у нас. С цел изследване на оценките за степента на развитие на организацията на труда по определени критерии и удовлетвореността от състоянието ѝ, бяха създадени два въпросника: 1) Въпросник за анализ на работата и на организацията ѝ и 2) Въпросник за удовлетвореността от труда.

Пилотното изследване за определяне на психометричните характеристики на въпросниците показва висока вътрешна консистентност, външна и диференциална валидност (Русинова, В., Петров, П., Жильова, С., 2005). Това даде основание на екипа, те да бъдат използвани за анализи в по-широк межкултурен план.

Предполага се, че начините за организацията на работата зависят в голяма степен от традициите, културата и исторически сложилите се условия в различните общества. Удовлетвореността от работата, от своя страна, в известна степен зависи от националните особености на работещите. Страните от Балканския регион — България, Македония, Сърбия, са доста близки по местоположение, но и доста различни по култура и исторически път на развитие. Ето защо, представляват интерес вижданията за степента на развитие на организацията на работата в трите страни, както и удовлетвореността от нея. Кроскултурното сравнение между тях ще даде възможност да се видят слабостите и силните страни на всяка държава по отношение на организацията, както и да се констатират някои национални особености. По този начин ще се създадат предпоставки за развитие на тези отношения и създаване на положителни практики за тяхното оптимизиране.

Цел

Целта на изследването е да се сравнят резултатите от оценките на характеристиките на работата и организацията ѝ и удовлетвореността от тях между изследвани групи лица от България, Македония и Сърбия.